

Ἀπὸ ροδῆ καὶ πασχαλιὰ πλέκει γλυκὸ στεφάνι,
τὸ ραίνει δάκρυα βροχὴ
ποῦ βγαίνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ
καὶ ἔς τὴν Εἰκόνα τῆ χλωμῆ τῆς Παναγίδος τὰ βάνει.

Z'.

Ἀχ! τὸ ζητιάνο τὸν φτωχὸ ὅταν θεωρῆς μπροστὰ σου,
πῶς εἶναι ἄγγελος ἄγνός,
ποῦ τότε στέλνει ὁ οὐρανός,
να δοκιμάσῃ τῆς καρδιαῖς ἔς τὸν κόσμον αὐτόν, στο-
χάσου!

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΣΤΟΥ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ Φθιωτικὴ πόλις Ἐρέτρια.

Ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν, σχηματίζοντων τετράγωνον, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ πόλις πυκνοὶ θάμνοι καλύπτουσι τὸ ἔδαφος καὶ βράχοι ἀκατέργαστοι. ἔνθα δὲ τὸ ἔδαφος ψιλὸν εἶναι ἀνευρίσκονται συντρίμματα κεράμων καὶ ἄλλων πηλίνων ἀγγείων κομψοτάτων, ἐλληνικῆς κα-
ταςκευῆς.

Ἀλλ' ἡ πόλις δὲν περιωρίζετο μόνον ἐντὸς τῶν τει-
χῶν· ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ἐν τοῖς περίεξ ἀγροῖς παρα-
τηροῦνται ἔχνη αὐτῆς, πληθὺς δὲ νομισμάτων ἀνευρίσκε-
σκεται ὑπὸ τῶν χωρικῶν. Πρὸς Α. τοῦ λόφου τῆς ἀκρο-
πόλεως ὑφίσταται ἕτερος λόφος βραχύδης, ταπεινότερος
ἐκείνου, χωριζόμενος διὰ ρυακίου, διερχομένου μεταξὺ
τῶν δύο λόφων. Παρὰ τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ λό-
φου τούτου κρηπιδώματα ἀρχαίων κτιρίων κεῖνται, συν-
στάμενα ἐκ μεγάλων κανονικῶν ὀρθογωνίων λίθων κατὰ
τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἔχοντα πλάτος ἐνὸς πε-
ρίπου μέτρου. Ἀνήκουσι τὰ λείψανα ταῦτα εἰς ἀρ-
χαῖον τινα ναόν;

Ἀλλὰ τίνα ἀρχαία Φθιωτικὴ πόλις ἀνήκουσι τὰ εἰρί-
πια ταῦτα; Οὐδὲν ζῶν μαρτύριον ἀπεκρίθη μέχρι τοῦδε
εἰς τὴν ἐρώτησιν ἡμῶν. Οὐδεμία ἐπιγραφὴ εἶναι γνω-
στὴ, μνημονεύουσα τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως. Οὐδὲν
νόμισμα! Μόνον ἐξ ἀρχαίων συγγραφέων γινώσκουμεν,
ὅτι Φθιωτικὴ τις πόλις, **Ἐρέτρια** καλουμένη, ὁμώ-
νυμος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ, ἔκειτο παρὰ τὴν Φάρσαλον. Ὁ
Τίτος Λίβιος, Λατίνος ἱστορικός, ἀναφέρει, ὅτι ὁ ὑπα-
τος στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Τίτος Κοϊντίος Φλαμινί-
νος ὑποχωρῶν ἐκ τῶν Φερῶν ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Ἐρε-
τρίᾳ δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐν Κυνὸς Κεφαλῆς μάχης.¹
Ὁ δὲ Στράβων ἐν μὲν τοῖς Φθιωτικοῖς αὐτοῦ ἀπλῶς
ἀναφέρει τὴν μνημονευθεῖσαν πόλιν, ἐν δὲ τοῖς Εὐβοί-
κοις μνημονεύων τῆς Εὐβοικῆς Ἐρετρίας, παρεκβατικώ-
τερον λέγει, ὅτι ὁμώνυμος πόλις ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ Φθιώ-

τιδι παρὰ τὴν Φάρσαλον, ἥτις ἦν ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος,
καὶ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε διάσημον ἱερὸν τοῦ θεοῦ τούτου,
ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδμήτου, βασιλέως τῶν Φερῶν.¹ Εἰς
ταύτην λοιπὸν ἀποδίδονται ὁμοφώνως ὑπὸ τῶν νεωτέ-
ρων τὰ εἰρίπια τοιαῦτα.

Τὴν δὲ θέσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου προσδιορίζει ὁ ἄγγλος
περιηγητὴς Leak (Λήκ) ἐπὶ τινος γηλοφικοῦ ἐπάρμα-
τος μεταξὺ τῶν χωρίων Ἰνελὶ καὶ Τσαγγλί, καὶ εἰς
αὐτὸ ἀποδίδωσι λείψανά τινα ἀρχιτεκτονικῆς, σπονδυ-
λους κινόνων καὶ συντρίμματα κιονοκράνων ἀνευρίσκομέ-
νων νῦν ἐν τοῖς ναοῖς τῶν δύο γειτονικῶν χωρίων (Ἰνελὶ
καὶ Τσαγγλί). Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος μέχρις
ἡμῶν περιεσώθησαν λείψανά τινα ἀρχιτεκτονικῆς, ἅτινα
δικαίως ὁ πολὺς Λήκιος θεωρεῖ ὡς τὸ κρηπιδώμα τοῦ
διασημοτάτου τούτου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἱεροῦ τοῦ
Ἀπόλλωνος, ἰδρυθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδμήτου. ὡς προη-
ρηταί μοι. Ἐτέρας ἱστορικῆς περιπετείας τῆς πόλεως
ταύτης ἀγνοοῦμεν, μόνον δὲ συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ πό-
λις σφριζομένη ἐτι ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ὡς ἐκ τῆς
ἀνευρέσεως ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς τῶν τότε χρόνων ἐξά-
γεται, περιῆλθεν εἰς ἀφάνειαν καὶ κατὰ τοὺς σκο-
τεινοὺς χρόνους τοῦ μέσου αἰῶνος, ὅτε αἱ ἐκ τῶν τεσσά-
ρων σημείων τοῦ ὀρίζοντος ἀλλεπάλληλαι ἐπιδρομαὶ τῶν
Γόθων, Οὐνων, Σλαύων, Ἀβάρων κλπ. παραδούσαι εἰς
πῦρ καὶ εἰς θάνατον πᾶν τὸ ἐλληνικόν, ἐξηφανίσθη τέ-
λεον ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ὑπάρξεως καὶ ἡ πόλις αὐ-
τὴ καὶ ἐκ τῆς τέφρας αὐτῆς ἀνεφύησαν ἄσχημα καὶ πε-
νιχρὰ χωρίδια, οἷα τὸ Ἰνελὶ καὶ Τσαγγλί.

Ἀλλ' ἐὰν ἐπέμωτο νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ Φθιωτικὴ Ἐρέ-
τρια, ὁ μὴ ἔπειτα συνοικισμὸς αὐτῆς ἔβλαψεν ἄρα γε ἡ
ὠφέλησε τὴν ἐπιστήμην; Νομίζομεν, ὅτι ὠφέλησεν αὐ-
τήν, διότι πολλῶν ἀρχαίων πόλεων, συνεχῶς ἀπὸ τῆς
ἀρχαιότητος οἰκουμένων, τὰ τεῖχη καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ
μνημεῖα ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων πρὸς
οἰκοδομὴν ἰδιωτικῶν κτιρίων. Ἐν δὲ ταῖς μὴ ἀπὸ τῆς
ἀρχαιότητος οἰκουμέναις πόλεσι καὶ τὰ εἰρίπια σχεδὸν
ἀκέραια περιεσώθησαν καὶ ὑπὸ τὸ νῦν ἔδαφος πολλὰ
ἀρχαῖα κειμήλια, τιμαλφεῖς ἀδάμαντες δι' ἡμᾶς τοὺς
ἀπογόνους τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, κρύπτονται, ἅπερ ἡμέ-
ραν τινα ἡ σκαπάνη, ἡ διδάσκαλος αὕτη τῆς ἀρχαιο-
λογίας, εἰς φῶς θὰ ἀγάγῃ, καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν ταῖς
τοιαύταις πόλεσιν ὀλιγοδάπανοι εἰσονται.

Τοιαύτη λοιπὸν ἡ Φθιωτικὴ πόλις Ἐρέτρια καὶ τὰ
εἰρίπια αὐτῆς. Οὐδεὶς ναός, οὐδὲν ἄγαλμα ἢ ἀνάγλυ-
φον, οὐδεμία ἐπιγραφὴ, οὐδὲν νόμισμα, οὐδὲν θέατρον
ἢ στοά, οὐδεὶς κίων ἢ κιονόκρανον ἐν αὐτῇ παρατηρεῖ-
ται νῦν! Καὶ συμβαίνει ἀληθῶς ἐν ταῖς ἀρχαίαις πό-
λεσιν ὅ,τι ὁ Θεὸς ἀπειλεῖ διὰ τοῦ προφῆτου εἰς τὴν Τύ-
ρον καὶ Σιδῶνα. Τὰ πάντα παρέρχονται, τὰ πάντα ἐξα-
φανίζονται ὑπὸ τοῦ ἀδυσωπῆτου χρόνου, καὶ ἔθνη καὶ
πόλεις καὶ ἄτομα καὶ ὀνόματα, ἐν δὲ μόνον ἀπομένει, ἡ
θλιβερά ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος! Ἰδοὺ ἔθνη μεγα-

¹) Ἰδὲ ἀριθμ. 23, σελ. 455—457.

4) Titus Livius, XXXIII, 6.

1. Στράβ. Θ' 134, 10, 32. — «Ἐρετρίαν, ὁμώνυμον τῇ Εὐβοικῇ». — Ἀπόλλ. Ι', 448, 10, 4. — «Ἐστὶ δὲ καὶ παρὰ Φάρσαλον Ἐρετρία, ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀδμήτου δὲ ἱδρυμα λέγεται τὸ ἱερὸν, παρ' ᾧ θητεύεται λέγουσι τὸν θεὸν αὐτόν».

λουργήσαντα ἐν τῇ παγκοσμίῳ σκηνῇ, πόλεις διαπρέψασαι, ἄτομα δρᾶσαντα σπουδαίως ἐπὶ τῆς τύχης τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ πάντα παρήλθον ὡς σκιᾶς ὄναρ, καὶ μόνον ἄσχημά τινα ἔχον τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διαβίσεώς των κατέλιπον, ἅπερ ἡμεῖς καλοῦμεν **ἐρείπια** ἢ χυδαίοντερον **παλινόκαστρα**! Ὅποια μεταβολή, ὅποια ἀστασία τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων!

ΣΗΜ. Ἐν τῷ χωρίῳ *Τσαγγλί*, ἐπιτόμβ. ἐπιγραφή ἐντεταγμένη ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς. Ἐδημοσιώθη ὑπὸ τοῦ Leake (*Travels in Northern Greece* t. IV. pl. XLI. No 212).

ΑΙΜΛC

ΥΡΤΟΝ

ΒΑΣΑΝΙ

ΝΑ ΝΤΑ ΚΑΙΝΥΜ

ΟΔΥΝΑΣ ΔΙΙC ΤΗΒΙΩΜΟΥ

ΕΝ' ΑΤΑΛΙΨΑΣ ΚΙΜΕΝΑΝΕC

ΘΗΤΟΣ ΩC ΠΕΙΛΙΟΥC ΝΕ CΙΔΕΡΟC

ΟΥΚ ΛΙΟΝΤΑ ΕΛΕΩΥ· ΕΘΟΜΕΝΩΔΕ

ΚΛΑΙΟΝΤΩΜΟΙΡΗC ΚΑΤΑΖΑΧΕC

ΤΑΜΟΙΩΚΑΠΑΝ· ΕΤΕΛΕCCA

Ἐδημοσιώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἔθλα καὶ ἡ ἀνωτέρω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΙΤΟΚΟΥ

ΖΩCΙΜ-ΕΥΒΟΥ

ΘΙΜΝΙΑCΧΑΡΙΝ

ΧΑΙΡΕ.

N. I. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥC.

G. E. LESSING.

ΛΑΟΚΟΩΝ*

*H

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΕΩC

Τί δύναται νὰ παράσχω ζωηρότεραν ιδεάν τῆς καλλονῆς ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ γέροντος ἀναγνώρισις αὐτῆς ὡς λίαν ἀξίας τοῦ πολέμου, ὅστις τοσοῦτον αἶμα καὶ τοσαῦτα δάκρυα στοιχίζει;

Ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Ὀμηρὸς δὲν ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ κατὰ τὰ συστατικά αὐτοῦ μέρη, καταλείπει ἡμῖν αὐτοῖς νὰ γνωρίσωμεν ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ. Ἄν ζωγραφίσοντε, ποιηταί, τὴν εὐαρέσκειαν, τὴν εὐνοίαν, τὸν ἔρωτα, τὸ θέλητρον, ὅπερ ἡ καλλονὴ προσενεῖ, τότε θὰ ζωγραφίσοντε αὐτὴν τὴν καλλονὴν. Τίς δύναται νὰ θεωρήσῃ βδελυκτὸν τὸ ἀγα-

πητὸν ἀντικείμενον τῆς Σαπφούς εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὄψιν αὐτὴ ὁμολογεῖ ὅτι ἀπόλλυσι πᾶσαν αἰσθησὶν καὶ πάντα στοχασμὸν; Τίς δὲν νομίζει ὅτι βλέπει τὴν ὠραιότητα, τὴν τελειότητα, τὴν μορφήν, εὐθύς ὡς αἰσθανθῇ συμπάθειαν πρὸς τὸ αἰσθημα, ὅπερ τοιαύτη τις μορφή μόνον δύναται νὰ διεγείρῃ; Καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι ἀπολαύομεν τῆς θέας, ἥς ὁ Ὀβιδίος ἀπέλαυσεν, οὐχὶ διότι ὁ Ὀβιδίος δεικνυσὶν ἡμῖν τὸ ὥραϊον σῶμα τῆς Λεσβίας αὐτοῦ, μέλος πρὸς μέλος,

Quos humeros, quales nidi tetigique lacertos!

Forma papillarum quam fuit apta premi!

Quam castigato planus sub pectore venter!

Quantum et quale latus! quam juvenile femur!

ἀλλὰ διότι ποιεῖ τοῦτο μετὰ τῆς ἡδονῆς ζῆλναι, πρὸς ἣν τοσοῦτον εὐκόλως διεγείρεται ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν.

Ἐτερος τρόπος, δι' οὗ ἡ ποίησις καταλαμβάνει πάλιν τὴν καλλιτεχνίαν ἐν τῇ ἐξεικονίδει σωματικῆς καλλονῆς, εἶναι ὁ ἐξῆς, ὅτι μετατρέπει τὸ καλὸν εἰς θέλητρον. Τὸ θέλητρον εἶναι καλὸν ἐν κινήσει καὶ κατὰ συνέπειαν, τούτου ἕνεκεν ἥττον ἀρμόζον τῷ ζωγράφῳ τυγχάνει ἢ τῷ ποιητῇ. Ὁ ζωγράφος δύναται μόνον νὰ ἀφῇσῃ ἡμῖν νὰ μαντεύσωμεν τὴν κίνησιν. Πράγματι ὅμως αἱ ἐν ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ μορφαὶ εἶδιν ἀκίνητοι. Κατὰ συνέπειαν τὸ θέλητρον ἀποβαίνει παρ' αὐτῷ μορφασμός. Ἐν τῇ ποιήσει ὅμως τοῦτο παραμένει οἷον τυγχάνει ἥτοι παροδικὴ καλλονή, ἣν ἐπανειλημμένως ποθοῦμεν νὰ ἴδωμεν. Ἐρχεται καὶ παρέρχεται· ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς εὐχερέστερον καὶ ζωηρότερον ἐν γένει δυνάμεθα ν' ἀναμνησθῶμεν κινήσεώς τινος ἢ ἀπλῶν μορφῶν ἢ χρωμάτων, τὸ θέλητρον θὰ ἐξαδκήσῃ κατ' ἀνάγκην ἐφ' ἡμῶν ἐν τῇ αὐτῇ περιστάσει ζωηρότερον ἐντύπωσιν ἢ τὸ καλόν. Πάν ὅ,τι ἐν τῇ εἰκόνι τῆς Ἀλκίνας τέρπει καὶ συγκινεῖ εἶναι θέλητρον. Ἡ ἐντύπωσις, ἣν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐμποιοῦσι, δὲν ἐπιγίνεται ἐπὶ τῷ ὅτι μέλανές εἶσι καὶ πυρώδεις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅτι,

Pietosi à riguardar à mover parchi,

μετὰ χάριτος περὶ αὐτοὺς βλέπουσι καὶ βραδέως περὶ αὐτοὺς στρέφονται, ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ ἔρως περὶ αὐτοὺς πτερυγίζει καὶ ἀπ' αὐτῶν ῥίπτει τὰ βέλη ὀλοκλήρου τῆς φάρετρας αὐτοῦ. Τὸ στόμα αὐτῆς θέλει, οὐχὶ διότι χεῖλην, ὑπὸ ἰδιόζοντος κινναδάρεως κεκαλυμμένα περικλείουσι δύο σειρὰς ἐκλεκτῶν μαργαριτῶν, ἀλλὰ διότι αὐτόθι διαπλάττεται τὸ ἐπέραστον μείδιμα, ὅπερ δι' ἑαυτὸ ἦδη διανοίγει παράδεισον ἐν τῇ γῇ· διότι τὸ στόμα εἶναι ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἀντηχοῦσιν αἱ φίλαι λέξεις, αἵτινες ἀπαλύνουσι πᾶσαν τραχείαν καρδίαν. Τὸ στῆθος αὐτῆς γοντεύει οὐχὶ τόσον διότι γάλα καὶ ἐλέφας καὶ μῆλα διαπλάττουσιν ἡμῖν τὴν λευκὴν καὶ ὠραίαν αὐτῆς μορφήν, ὅσῳ μᾶλλον διότι καθορῶμεν αὐτὸ ἀπαλῶς ἀνερχόμενον καὶ καταπίπτον ὡς τὰ κύματα ἐν τῷ ἀκροτάτῳ χεῖλει τῆς αἰτῆς, ὅταν παίζων ζέφυρος πολεμῇ τὴν θάλασσαν:

Due pome acerbe, e pur d'avorio fatte,

Vengono e van, come onda al primo margo,

Quando piacevole aura il mar combatte.

Βέβαιός εἰμι ὅτι μόνοι τοιοῦτοι χαρακτῆρες τοῦ θελήτρου ἐν μιᾷ ἢ ἐν δυοὶ στροφαῖς συνειλεγμένοι, πολλῷ περισσότερον ἐνέργειαν θὰ ἐξήσκουν ἢ καὶ αἱ πέντε ὁμοῦ, εἰς ἃς ὁ Ἀρίστος διεδκόρησε τοῦτο

1) Πολύβ. ΙΗ', 3.—«Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἐκάτερος διανύσαντες, ὁ μὲν Τίτος ἐπὶ προσαγορευμένῃ Ἐρέτρίαν τῇ Φθιώτιδος, ὁ δὲ Φίλιππος ἐπὶ τὸν Ὀγγηστὸν ποταμὸν, αὐτοῦ κατέβηκεν, ἀγνοῦντες ἀμφοτέρω τὰς ἀλλήλων παρεμβολάς».

*) Ἰδε ἀριθ. 23, σελ. 457—460.